

Program

Policy

Plan

» Riktlinjer

Regler

Riktlinjer för tillsyn, godkännande och bidrag avseende fristående förskola

Beslutad av barn- och utbildningsnämnden
2022-12-05 , 92/22. Dnr BUN2016.0198

Innehåll

1	Inledning	3
1.1	Allmänt	3
1.2	Definitioner.....	4
2	Utbildningens syfte och utformning.....	5
2.1	Övergripande syfte	5
2.2	Syftet med utbildningen inom förskolan	5
2.3	Utformning	6
2.4	Förskolor med konfessionell inriktning.....	6
2.5	Lika tillgång till utbildning.....	7
2.6	Likvärdig utbildning	7
3	Barnet i fokus	7
3.1	Barnets bästa.....	7
3.2	Barn i behov av särskilt stöd	8
3.3	Barngrupper	9
3.4	Barnsäkerhet	9
3.5	Samverkan, anmälan till socialtjänsten samt tystnadsplikt	10
4	Systematiskt kvalitetsarbete	10
4.1	Allmänt	10
4.2	Syfte och riktlinjer för kvalitetsarbetet.....	11
4.3	Planer mot kränkande behandling och diskriminering	12
5	Barns och vårdnadshavares inflytande.....	12
5.1	Barns och vårdnadshavares inflytande	12
5.2	Forum för samråd för barn och vårdnadshavare.....	12
5.3	Information till barn och vårdnadshavare.....	13
6	Personal.....	13
6.1	Rektor	13
6.2	Förskollärare	15
6.3	Övrig personal	15
6.4	Registerkontroll innan anställning.....	15
6.5	Övriga krav gällande personal.....	15
7	Övriga krav på verksamheten.....	16
7.1	Modersmålsstöd.....	16
7.2	Lokaler.....	16
7.3	Verksamhet utomhus	17
7.4	Avgifter.....	17
7.5	Kost.....	17

8	Omfattning och öppettider	18
8.1	Rätt till förskola	18
8.2	Allmän förskola	18
8.3	Övergång till skola	19
8.4	Öppettider	19
9	Godkännande att bedriva fristående förskola.....	20
9.1	Ansökan	20
9.2	Krav för godkännande	20
9.3	Förändringar i verksamheten	23
9.4	Avgift för ansökningar om godkännande	23
10	Erbjudande av plats	24
10.1	Krav på öppenhet.....	24
10.2	Kommunens gemensamma kösystem.....	24
10.3	Rutiner för inskrivning och uppsägning av plats i fristående förskolor som inte ingår i det gemensamma kösystemet.....	25
11	Bidrag.....	25
11.1	Allmänt	25
11.2	Bidragets storlek	26
11.3	Underlag för utbetalning av bidrag (grundbelopp).....	26
11.4	Rutiner för utbetalning	27
12	Entreprenad	27
13	Tillsyn	27
13.1	Allmänt	27
13.2	Arbetsgång vid regelbunden tillsyn.....	29
13.3	Arbetsgång vid tillsyn efter anmälan/klagomål.....	30
13.4	Möjliga ingripanden vid tillsyn	30
14	Överklagande av beslut.....	33
14.1	Rättelse och ändring av beslut.....	34
14.2	Inhibition	34

1 Inledning

1.1 Allmänt

Enligt skollagen (2010:800) får enskild bedriva förskola efter godkännande av den kommun där verksamheten ska bedrivas. Godkännande ska lämnas om den enskilde bedöms ha förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Dessa

riktlinjer är en del av de regelverk som fristående förskolor i Skövde kommun är skyldiga att följa. Således är riktlinjerna inte uttömmande. Enskilda huvudmän ska söka juridisk vägledning när det uppstår frågor som inte besvaras i dessa riktlinjer.

Riktlinjerna utgår främst från skollagen och dess förarbeten, förskolans läroplan (Lpfö18) samt Skolverkets allmänna råd för kvalitet i förskolan.

Riktlinjerna redovisar och förtydligar skollagen och beskriver de rutiner som gäller för godkännande och bidrag för enskild förskola. Huvudmän som godkänts att enligt skollagen bedriva fristående förskola i Skövde ska följa dessa riktlinjer.

1.2 Definitioner

1 kap. 3 § skollagen fastställs bland annat följande definitioner:

- *Elev*: den som deltar i utbildning enligt skollagen med undantag för barn i förskolan.
- *Fristående förskola*: förskoleenhet vid vilken en enskild bedriver utbildning i form av förskola,
- *Förskoleenhet*: av huvudman för förskola organiserad enhet som omfattar verksamhet i en eller flera förskolebyggnader som ligger nära varandra och till enheten knuten verksamhet som inte bedrivs i någon förskolebyggnad,
- *Konfessionell inriktning*: inriktning på verksamhet som innebär att det där förekommer konfessionella inslag.
- *Konfessionella inslag* definieras i skollagen som bekännande eller förkunnande inslag som tillhör en viss religion och som initieras och genomförs av huvudmannen eller på dennes uppdrag.
- *Undervisning*: processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden, och
- *Utbildning*: verksamhet som bedrivs av en huvudman enligt denna lag inom vilken barn eller elever deltar i undervisning och andra aktiviteter.

Enligt förskolans läroplan ska undervisning utgå från ett innehåll som är planerat eller uppstår spontant eftersom barns utveckling och lärande sker hela tiden. Det ligger i förskoleverksamhetens natur att många situationer under förskoledagen innebär möjligheter för förskollärare att utifrån en medveten pedagogisk handling med hänsyn till barnens ålder och utvecklingsnivå främja barnets lärande mot de mål som anges i läroplanen, dvs. det finns många lärtillfällen. Utifrån detta perspektiv kan samtliga situationer och aktiviteter i förskolan göras till föremål för undervisning. Exempelvis kan det förekomma sådana möjligheter vid lek, måltider, påklädning och utomhusaktiviteter. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en förskollärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras.

Begreppet utbildning är vidsträckt och avser utöver undervisningen i princip all verksamhet, både den inre och yttre miljön, som anordnas av huvudmannen och vanligtvis äger rum under skoldagen.

Enskild som innehar godkännande att bedriva fristående förskola benämns i dessa riktlinjer *huvudman*.

Nedan specificeras de främsta styrdokument som ligger till grund för beslut om godkännande och enskild verksamhet.

Skollagen (2010:800)

Skolförordningen (2011:185)

Läroplan för förskolan, Lpfö18, Reviderad 2010

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 11

FN:s konvention och barnens rättigheter

Främja, upptäcka och åtgärda Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling, utgiven av Skolverket 2019

Diskrimineringslagen (2008:567)

Socialtjänstlagen (2001:453)

Livsmedelslagen (2006:804)

Förordning (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan (...)

2 Utbildningens syfte och utformning

2.1 Övergripande syfte

Utbildningen inom skolväsendet – där förskolan ingår – syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

(1 kap. 4 § skollagen)

Formuleringarna ovan är allmänt hållna och utgör i första hand en grundval för tolkningen av andra mer konkret utformade bestämmelser.

Med värden avses här förskolans värdegrund som ska utgå från grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna. Det närmare innehållet i dessa rättigheter uttrycks i flera internationella konventioner som Sverige har anslutit sig till, exempelvis barnkonventionen och FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna innebär att det måste finnas kunskap hos såväl förskolelärare, annan personal och som hos barn om vad dessa värderingar och rättigheter innebär och hur de kan förverkligas.

2.2 Syftet med utbildningen inom förskolan

Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och

utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning (8 kap. 2 § skollagen).

Förskolans värdegrund och uppdrag preciseras i Förskolans läroplan (Lpfö 18).

2.3 Utformning

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen).

Bestämmelsen innebär bland annat att utbildningen ska förmedla, gestalta och förankra de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna hos barnen. Värdena i bestämmelsen ska anses som centrala moment i lärandet.

Uttrycket ”var och en som verkar inom utbildningen” avser anställda och andra som har uppdrag i verksamheten.

2.4 Förskolor med konfessionell inriktning

Undervisning vid fristående förskolor ska vara icke-konfessionell. (1 kap. 7 § skollagen)

Om huvudmannen för en fristående förskola har fått godkännande att bedriva utbildningen med konfessionell inriktning, får andra aktiviteter i utbildningen än undervisningen ha en sådan inriktning, med de begränsningar som följer av 7 b och 7 c §§ skollagen. (1 kap. 7 a § skollagen)

Vad gäller regleringen om konfessionella inslag framgår begränsningar av detta i 1 kap. 7 b - 7 d §§ skollagen samt i vilken omfattning de får förekomma i en fristående förskola. Deltagandet i konfessionella inslag ska t.ex. alltid vara frivilligt. Vidare ska huvudmannen försäkra sig om att vårdnadshavare och barn är införstådda med detta.

Ett konfessionellt inslag ska vidare avgränsas från andra aktiviteter i utbildningen. Ett exempel är att en bön inte ska ingå som ett moment i en morgonsamling där information om dagens aktiviteter ska lämnas. Huvudmannen kan i stället skilja mellan en morgonstund med ett konfessionellt inslag, t.ex. bön, som det är frivilligt att delta i, och en därefter följande morgonsamling utan konfessionella inslag som syftar till att lämna information om dagens verksamhet.

Om ett barn inte vill delta i en aktivitet där ett konfessionellt inslag ingår ska barnet erbjudas att delta i en annan likvärdig aktivitet som inte innehåller konfessionella inslag. Det är viktigt att frivilligheten blir reell och att huvudmannen säkerställer att de elever som väljer att avstå från ett konfessionellt inslag inte exkluderas från gemenskapen eller på andra sätt drabbas av negativa konsekvenser.

Vid fristående förskolor med konfessionell inriktning får konfessionella inslag endast förekomma i begränsad omfattning och vid sådana tillfällen som huvudmannen skriftligen har informerat barnets vårdnadshavare om. Med ”begränsad omfattning” avses enligt förarbetena en mindre del av tiden under barnets dagliga vistelse i verksamheten. Informationen ska innehålla uppgifter om vilka konfessionella inslag som kan förekomma och när de kan förekomma. Informationen ska vidare innehålla uppgifter om vilken likvärdig aktivitet utan konfessionella inslag som erbjuds som ett alternativ till en aktivitet där sådana inslag ingår samt en påminnelse om att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt (1 kap. 7 c – 7 d §§ skollagen).

2.5 Lika tillgång till utbildning

Alla ska, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i skollagen.

Bestämmelsen gäller för både den offentligt och den enskilt anordnade verksamheten. Det regleras en allmän rätt till utbildning inom varje skolform. Lika tillgång till utbildning förutsätter en utformning av utbildningen som möjliggör delaktighet utifrån elevers varierande behov.

I diskrimineringslagen (2008:567) finns bestämmelser som har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter inom utbildningsområdet oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

(1 kap. 8 § skollagen)

2.6 Likvärdig utbildning

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform (...) oavsett var i landet den anordnas.

(1 kap. 9 § skollagen)

Begreppet ”likvärdig” innebär inte att utbildningen ska vara likformig i betydelsen likadan utan att kvaliteten i verksamheten ska vara så hög att de fastställda målen kan uppnås oavsett var i landet verksamheten bedrivs. Hur verksamheten ska utformas för att nå de fastställda målen kan variera beroende på lokala behov och förutsättningar. Det finns olika vägar att nå de fastställda målen. Hänsyn ska tas till barnets olika förutsättningar och behov. Det finns utrymme för anpassningar av undervisningen och organisationen av utbildningen till behoven hos olika barn så länge de tillförsäkras lika tillgång till likvärdig utbildning.

3 Barnet i fokus

3.1 Barnets bästa

I all utbildning (...) ska barnets bästa vara utgångspunkt. Med barn avses varje människa under 18 år.

Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.
(1 kap. 10 § skollagen)

Paragrafen har sin utgångspunkt i artiklarna 3 och 12 i barnkonventionen. Bestämmelsen innebär bland annat att vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska barnets bästa komma i första rummet. För att avgöra vad som är barnets bästa krävs att en bedömning görs av vilka konsekvenser ett beslut eller en åtgärd får för det enskilda barnet eller för en grupp barn. Barnets bästa behöver inte alltid vara utslagsgivande, men ska väga tungt. I de fall andra intressen tillåts väga tyngre krävs dock att den som beslutar eller vidtar någon annan åtgärd kan visa att en sammanvägning av relevanta har gjorts i det enskilda fallet.

Barnets rätt att komma till tals i alla frågor som rör barnet gäller oavsett ålder eller mognad. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. För att barnet ska kunna utöva sin rätt att komma till tals måste barnet få information om vad frågan gäller på ett sätt som är begripligt för barnet. Situationer där barnets rätt att komma till tals särskilt bör beaktas är bland andra utarbetandet av individuella utvecklingsplaner, tillsynsbesök och deltagande i utbildning med konfessionella inslag.

Bestämmelse ska både relateras till beslut eller åtgärder som rör det enskilda barnet och den enskilda barngruppen. Exempelvis frågor som rör stöd till elever och bestämmelser som rör förskolemiljön.

Alla barn (...) ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. (...).
(3 kap. 2 § skollagen)

Med utbildningens mål avses såväl nationella mål som de mål som förskolan själv ställer upp. Regleringen innebär självfallet inte att huvudmannen kan nöja sig med att en elev når den lägsta godtagbara kunskapsnivån. Syftet är att markera att ambitionen måste vara högre än så.

Vårdnadshavare för ett barn i förskolan (...) ska fortlöpande informeras om barnets (...) utveckling.
(3 kap. 3 § skollagen)

3.2 Barn i behov av särskilt stöd

Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver.

Om det genom uppgifter från förskolans personal, ett barn eller ett barns vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att ett barn är i behov av särskilt stöd, ska rektorn se till att barnet ges ett sådant stöd. Barnets vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta vid utformningen av de särskilda stödinsatserna. (8 kap. 9 § skollagen)

Av bestämmelsen framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att barn som har behov

av särskilt stöd också får det. Bedömningen av hur stödet ska utformas ska göras tillsammans med personalen och barnets vårdnadshavare.

Tilläggsbelopp ska lämnas för barn som har ett omfattande behov av särskilt stöd. Tilläggsbeloppet ska vara individuellt bestämt utifrån barnets behov. Hemkommunen är inte skyldig att betala tilläggsbelopp för ett barn om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.
(8 kap. 23 § skollagen).

I de fall då barn har ett omfattande behov av särskilt stöd ska tilläggsbelopp lämnas efter en särskild prövning. Ansökningsblankett kan hämtas på kommunens hemsida.

3.3 Barngrupper

Huvudmannen ska se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö.
(8 kap. 8 § skollagen)

Förskolan ska utgå från varje barns behov. Barngruppens storlek och sammansättning ska vara sådan att barnens behov av säkerhet och tillsyn samt utveckling och lärande tillgodoses. Barngruppen får inte vara större än att personalen kan ha överblick över den.

I Skövde kommuns beslut om godkännande anges verksamhetens maximalt tillåtna antal platser. Antalet inskrivna barn får inte till väsentlig del överstiga det i godkännandet angivna platsantalet oavsett om inskrivna barn är folkbokförda i Skövde eller inte. Önskar huvudmannen väsentligt utöka antalet platser, eller på annat sätt väsentligt ändra verksamheten, ska ett nytt godkännande sökas. Vid osäkerhet kontaktas sektor barn och utbildning.

3.4 Barnsäkerhet

Förskolan ska (...) erbjuda barnen en trygg omsorg.
(8 kap. 2 § skollagen)

Huvudmannen är ansvarig för barnens säkerhet. Skövde kommuns olycksfallsförsäkring gäller dygnet runt för bland annat barn i förskoleverksamhet och barn i privata förskolor. Gällande olycksfallsförsäkring och villkoren för denna går att finna på Skövde kommuns hemsida. Vid frågor kontaktas försäkringsbolaget.

Dokumenterad barnkonsekvensanalys ska författas för samtliga beslut som rör barn.

Dokumenterade rutiner för barnsäkerhet, brand, kriser och katastrofer ska finnas. Dessa ska uppdateras varje år.

Förskolans personal ska dagligen registrera barnens närvaro och frånvaro.

Tillbud och olyckor ska dokumenteras och utredas av huvudmannen. Om utredningen resulterar i att huvudmannen bör vidta åtgärder för att uppfylla lagar, läroplanen och riktlinjer ska dessa åtgärder vidtagas utan dröjsmål. Vårdnadshavare ska omgående informeras. Observera att vissa olyckor ska anmälas till kommunens och/eller vårdnadshavarnas försäkringsbolag.

3.5 Samverkan, anmälan till socialtjänsten samt tystnadsplikt

Huvudmannen för verksamhet som avses i skollagen och den som är anställd i sådan verksamhet ska på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. I fråga om utlämnande av uppgifter gäller de begränsningar som följer av 14 § och offentlighets och sekretesslagen.

*Bestämmelser om skyldighet att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd finns i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).
(29 kap. 13 § skollagen)*

Syftet med bestämmelsen är att öka kunskapen om anmälningskyldighet inom verksamheter som rör barn och ungdomar enligt skollagen. De som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet och fullgör uppgifter som berör barn och unga är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa (14 kap. 1 § socialtjänstlagen). Huvudmannen är skyldig att genast anmäla till nämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att nämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Det finns en skyldighet att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredningen av ett barns behov av skydd.

Den som är eller har varit verksam i enskilt bedriven förskola (...) får inte obehörigen röja vad han eller hon därvid har fått veta om enskildas personliga förhållanden. (...)

*För det allmännas verksamhet gäller bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
(29 kap. 14 § skollagen)*

4 Systematiskt kvalitetsarbete

4.1 Allmänt

*Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.
(4 kap. 3 § skollagen)*

Varje huvudman inom skolväsendet ska ha ett ansvar för att planera, följa upp, utveckla utbildningen och föreslå åtgärder för att säkerställa kvalitetsutvecklingen i förskolan. Detta ska ske kontinuerligt och på ett systematiskt sätt och måste naturligtvis anpassas efter den aktuella nivån på utbildningen. Huvudmannen har alltså det övergripande ansvaret för att ett kvalitetsarbete kommer till stånd. Utöver att planera, följa upp och utveckla utbildningen, ska huvudmannen även analysera orsakerna till de resultat som framkommer vid uppföljningen av verksamheten. Val av insatser för att utveckla utbildningen ska också utgå ifrån denna analys.

En huvudman som bedriver utbildning vid endast en förskole- eller skolenhet kan givetvis arbeta med planering, uppföljning och utveckling på huvudmannanivå.

Utvärdering ska genomföras så att det är möjligt att bedöma hur väl förskolan arbetat i relation till läroplanens mål. Utvärderingen ska identifiera vilka förutsättningar och arbetsprocesser som är nödvändiga för att uppfylla de nationella målen. I utvärderingen ska ingå att formulera förskolans utvecklingsområden för nästkommande år.

Sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen (...) ska genomföras även på förskolenivå.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare och övrig personal (...). Barn i förskolan och deras vårdnadshavare (...) ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbetet vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.
(4 kap. 4 § skollagen)

Bestämmelsen innebär bland annat att kvalitetsarbetet ska ske under medverkan av förskollärare, lärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan och deras vårdnadshavare ska också ges möjlighet att delta i arbetet. Formerna för deltagandet får bestämmas lokalt.

4.2 Syfte och riktlinjer för kvalitetsarbetet

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.
(4 kap. 5 § skollagen)

För att säkerställa att kvalitetsarbetet speglar arbetet i förhållande till de olika typer av nationella mål som finns i skollagen och andra författningar anges att inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att dessa mål uppfylls.

Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 4 kap. 3 och 4 §§ skollagen ska dokumenteras.
(4 kap. 6 § skollagen).

Dokumentationen krävs på grund av kvalitetsarbetet ska kunna uppföljas och ingå i tillsyn. De närmare rutinerna för dokumentationsarbetet får utarbetas hos huvudmannen.

Bestämmelser gällande kvalitetsarbetet, skriftlig klagomålshantering, inflytande och samråd framgår av 4 kap. 7 – 9 och 12 – 14 §§ skollagen. Uppdraget, att genomföra det systematiska kvalitetsarbetet, finns preciserat i kapitel 2.8, Förskolans läroplan (Lpfö 18).

Det systematiska kvalitetsarbetet ska inkludera verksamhet som lagts på entreprenad.

En huvudman ska löpande genomföra en egenkontroll enligt 26 kap. § 19 miljöbalken av förskolan.

4.3 Planer mot kränkande behandling och diskriminering

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling.

(6 kap. 9 § skollagen)

Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. (...).

Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

(6 kap. 6-8 §§ skollagen).

5 Barns och vårdnadshavares inflytande

5.1 Barns och vårdnadshavares inflytande

Barn (...) ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och de ska hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens (...) inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. (...).

(4 kap. 9 § skollagen)

Bestämmelsen innebär att barn har en allmän rätt till inflytande över undervisningen, förskolemiljön och verksamheten i övrigt. Här avses både det inflytande som barnen ska ha som grupp och kollektiv och det inflytande som tillkommer varje individ. Det är inte tillräckligt att ge barnen möjligheter till att vidareutveckla utbildningen. Det krävs ett mer aktivt arbete från förskolans sida. Informationen och formerna för inflytandet måste givetvis anpassas efter barnens ålder och mognad. Inflytandeformerna bestäms med hänsyn till de lokala förhållandena vid varje förskola efter diskussion mellan rektor, förskollärare och vårdnadshavare.

5.2 Forum för samråd för barn och vårdnadshavare

Vårdnadshavare för barn i förskolan (...) ska erbjudas möjlighet till inflytande över utbildningen.

(4 kap. 12 § skollagen)

Vid varje förskolenhet (...) ska det finnas ett eller flera forum för samråd med barnen (...) och deras vårdnadshavare. Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för barnen och vårdnadshavarna.

Inom ramen för ett eller flera sådana forum som avses i första stycket ska barnen (...)

och vårdnadshavarna informeras om förslag till beslut som ska behandlas där och ges tillfälle att komma med synpunkter innan beslut fattas.

Rektorn ansvarar för att det finns forum för samråd enligt första stycket och att informations- och samrådsskyldigheten enligt andra stycket fullgörs.
(4 kap. 13 § skollagen)

Bestämmelserna innebär att det i arbetet med inflytandefrågor alltid ska ingå ett eller flera forum för samråd där frågor som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för barnen och vårdnadshavarna behandlas. Dessa frågor måste avgöras efter de lokala förhållandena som råder efter diskussion mellan rektor, förskollärare, barn och vårdnadshavare. Detsamma gäller hur forumen ska vara sammansatta och vilka arbetsformer som ska tillämpas. Det centrala är att forumen ges en sådan utformning att kravet på att ge barn och vårdnadshavare möjligheter till inflytande uppfylls.

Givetvis är det av stor vikt att information lämnas i sådan ordning och i ett sådant stadium av beslutsprocessen att det finns en reell möjlighet att beakta synpunkterna innan beslut fattas.

Det finns inget hinder för att annan än rektorn utför arbetsuppgiften, men det är alltid rektorn som bär ansvaret.

5.3 Information till barn och vårdnadshavare

Barnen (...) och vårdnadshavarna ska informeras om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd. De ska också informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Rektorn ansvarar för att sådan information lämnas.
(4 kap. 14 § skollagen)

Begreppet ”de bestämmelser som gäller för utbildningen” avser främst översiktlig information om skollagen och läroplanen. Den information som ska lämnas till barnen måste anpassas efter deras ålder och mognad.

6 Personal

6.1 Rektor

Det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorerna ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Rektorn ska benämnas på detta sätt. Benämningen ska förbehållas den som har anställning som rektor.

En ställföreträdare får utses för en rektor.
(2 kap. 9 § skollagen).

Ingenting hindrar att rektorsfunktionen upprätthålls av samma person vid enheter som innefattar både förskola och annan skolform. Det är dock viktigt ur rättssäkerhetssynpunkt att det för barn, föräldrar och andra berörda framstår som helt klart och tydligt i vilken egenskap beslutsfattandet sker när en person upprätthåller dubbla funktioner. Likaså är det av samma skäl viktigt att det tydligt framgår vem som

vid förskoleenheten har ansvar får beslut som fattats av en ställföreträdare.

Bestämmelsen innehåller ingen reglering av hur ledningen närmare ska organiseras, utan detta avgör huvudmännen utifrån lokala förhållanden. Rektorns ansvarsområde kan innefatta flera enheter och skolformer.

Rektorns lednings- och samordningsansvar enligt paragrafen avser generella frågor, till exempel om den övergripande organisationen av det pedagogiska arbetet, arbetet med barn i behov av särskilt stöd, formerna för samarbete med hemmen samt kompetensutveckling av personalen. Det saknas en uttömmande uppräkningslista av ansvarsområdena, men en utgångspunkt är att rektor ska ansvara för sådana mer övergripande frågor där ett särskilt ansvar i egenskap av skolledare framstår som normalt och naturligt.

Det finns en möjlighet att utse en ställföreträdare för rektor för att göra det möjligt att fullfölja rektorns uppgifter när hen är frånvarande. Endast en person åt gången kan vara ställföreträdare. Ställföreträdaren tar över det ansvar och de befogenheter som annars tillfaller rektor.

Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens olika förutsättningar och behov. Rektor fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektor får uppdra åt en anställd eller uppdragstagare vid förskolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och beslut (...).

(2 kap. 10 § skollagen)

Besluten kan röra exempelvis personalens ansvarsområden, schemaläggning eller barnens fördelning på grupper.

Delegation ska ske till en anställd eller av huvudmannen anlita uppdragstagare som har tillräcklig kompetens och erfarenhet. Delegationen ska avse vissa avgränsade ledningsuppgifter eller beslutanderätt i vissa frågor. I sådana frågor där rektor ska fatta beslut enligt särskilda föreskrifter i skollagen eller annan författning får delegation ske såvida det inte uttryckligen angetts att beslutanderätten inte får delegeras.

Rektor kan även ansvara för andra frågor än vad som följer av ledningsansvaret för skollagen.

Rektorns ansvar och uppdrag anges i 2 kap. 9 och 10 §§ skollagen och preciseras närmare i Förskolans läroplan (Lpfö 18) 2.7.

Som rektor får endast den anställas som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt.

(2 kap. 11 § skollagen).

Med hänvisning till rektorns ansvar och uppdrag ska rektor vara högskoleutbildad pedagog med inriktning på de åldrar som verksamheten vänder sig till (förskollärare) eller ha en likvärdig utbildning och erfarenhet som innebär att utbildningens krav kan tillgodoses.

Samma kompetenskrav som gäller för rektor gäller även för en rektors ställföreträdare eller den person som ges uppdrag att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och beslut.

6.2 Förskollärare

Endast den som har legitimation som (...) förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.

(2 kap 13 § 1 st. skollagen)

En legitimerad (...) förskollärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver.

(2 kap. 15 § skollagen)

Förskollärarens ansvar och uppdrag preciseras i Förskolans läroplan (Lpfö 18) under mål och riktlinjer 2.1 – 2.7.

Anställning av förskollärare regleras i 2 kap. 20-22 c§§ skollagen.

För varje grupp/avdelning ska det finnas förskollärare. Personal ska finnas i sådan omfattning och ha sådan utbildning, erfarenhet eller personlig lämplighet att barnens behov av omsorg och god pedagogiska verksamhet kan tillgodoses.

6.3 Övrig personal

Utöver (...) förskollärare som avses i 2 kap. 13 § får det i undervisningen finnas annan personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnens utveckling och lärande främjas.

(2 kap. 14 § skollagen)

6.4 Registerkontroll innan anställning

Huvudmannen ansvarar för att registerkontroll genomförs i enlighet med 2 kap. 31-33 §§ skollagen. Den som erbjuds anställning inom förskolan ska visa upp ett registerutdrag för den som erbjuder anställningen. Utdraget ska vara högst ett år gammalt. Den som inte har visat upp ett sådant registerutdrag får inte anställas.

6.5 Övriga krav gällande personal

Den som är eller har varit verksam i enskilt bedriven förskola (...), får inte obehörigen röja vad han eller hon därvid har fått veta om enskildas personliga förhållanden.

(29 kap. 14 § skollagen)

Huvudmannen ska se till att personalen (...) ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal (...) har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

(2 kap. 34 § skollagen)

Samtliga huvudmän inom skolväsendet ska ge bland annat ekonomiska och tidsmässiga förutsättningar för kompetensutveckling.

2 kap. 34 § andra stycket avser att gälla all personal. För den icke undervisande personalen handlade den nödvändiga insikten om framför allt de föreskrifter som rör skolans värdegrund och skollagens kap. 6 om åtgärder mot kränkande behandling.

Rektor och undervisande personal med utländsk utbildning/examen ska inneha

behörighetsbevis som visar att personens examen motsvarar skollagens krav.

I huvudmannens/förskolans redovisningar till sektor barn och utbildning ska personalens utbildningsnivå anges utifrån deras examen. Begreppet ”pedagog” ska i redovisningar motsvaras av pedagogisk högskoleexaminerad personal med behörighet att undervisa i förskolan.

Förskolans personal ska vara anställd i den organisation som innehar godkännande att bedriva verksamheten.

För de uppgifter som lagts på entreprenad ska entreprenören ha egen anställd personal (se vidare kapitel 12).

Huvudmannen som arbetsgivare för personal ansvarar för att anställnings- och arbetsmiljövillkor uppfylls enligt gällande lagstiftning.

7 Övriga krav på verksamheten

7.1 Modersmålsstöd

Förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.
(8 kap. 10 § skollagen)

I förskolans läroplan, kapitel 2.2, anges att förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål, om barnet har ett annat modersmål än svenska.

7.2 Lokaler

För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.
(2 kap. 35 § skollagen)

Huvudmannen ska se till att (...) barnen även i övrigt erbjuds en god miljö.
(8 kap. 8 § skollagen)

Varje förskola ska ha lokaler som är anpassade till antalet inskrivna barn i förskolan.

Lokalerna ska ge möjlighet till omsorg, utveckling och lärande. Utrymme ska finnas för exempelvis skapande verksamhet, bygg/konstruktion, rollek, rörelse, lek, vila och avkoppling. Vidare ska lokalerna vara anpassade för arbete med barn och ändamålsenlig i enlighet med verksamhetens uppdrag. Lokalen ska vara barnsäker, rökfri och ha goda hygieniska förhållanden. Finns det begränsningar i användandet av lokalen måste det framgå av ansökan.

Huvudmannen ansvarar för att lokalen där verksamheten bedrivs är barnsäker och att den uppfyller av andra myndigheter uppställda krav.

Bestämmelser för miljö och livsmedelshantering ska vara uppfyllda. Anmälan till Mös (Miljösamverkan östra Skaraborg), Rös (Räddningstjänsten östra Skaraborg) samt

Byggnadsnämnden Skövde kommun, ska finnas.

Lokalerna ska ha en hög grad av tillgänglighet och säkerhet och erbjuda varje enskilt barn en rimlig yta. Med rimlig yta avses cirka 8-10 kvm/barn (bortsett från tekniska ytor exempelvis kök/ventilation), beroende på lokalens utformning och verksamhetens inriktning. Rum där barn vistas ska ha godkänd/-t ventilation och ljus.

Lokaler som uppvisar brister i förhållande till annan lagstiftning kan inte godkännas.

7.3 Verksamhet utomhus

Det ska finnas tillgång till lämplig utomhusmiljö.

Hyr eller äger huvudmannen en egen gård där barnen kan vistas ska den kontrolleras och besiktigas av huvudmannen utifrån barnsäkerhet och barnens behov.

7.4 Avgifter

Avgifter som huvudmannen för en fristående förskola tar ut får inte vara oskäligt höga.

(8 kap. 20 § skollagen)

I Skövde kommun gäller maxtaxan, (prop. 1999/2000:129), vilket innebär att enskild huvudman ska följa det som gäller för maxtaxan.

Någon avgift/kostnad utöver maxtaxan får inte tas ut för en plats i förskolan.

Lägre taxa än maxtaxan eller avgiftsfrihet ska gälla likvärdigt för alla inskrivna barn på förskolan.

För enbart allmän förskola får ingen avgift tas ut.

Verksamheten administrerar själv sina barnomsorgsavgifter. Avgiften ska tas ut på samma sätt för alla bidragsberättigade barn i verksamheten. Syskonrabatt ska omfatta syskon i kommunal och enskild verksamhet. Barnet i enskild verksamhet räknas alltid som barn 1 eller som barn 1 och 2 när barn- och utbildningsnämnden fastställer avgiften för barnet/barnen i kommunal barnomsorg. Syskonrabatt ska även omfatta syskon i olika enskilda verksamheter. Det yngsta barnet räknas då alltid som barn 1.

7.5 Kost

Det finns i skollagen inga särskilda krav på måltiderna i förskolan. I förarbetena till skollagen anges dock att ”I begreppet omsorg ingår även att barnen serveras måltider. Naturligtvis ska dessa måltider /.../ liksom i grundskolan vara varierade och näringsriktiga. Vid bedömningen av vad som är näringsriktiga måltider bör de svenska näringsrekommendationerna vara en utgångspunkt.” (prop. 2009/10:165 sid. 345).

8 Omfattning och öppettider

8.1 Rätt till förskola

Barn som är bosatta i Sverige och som inte har börjat i någon utbildning för fullgörande av skolplikten ska erbjudas förskola enligt vad som anges i 8 kap. 4 – 7 §§ skollagen. Förskola behöver dock inte erbjudas under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger.

(8 kap. 3 § skollagen)

Med bosatt i landet avses i skollagen den som ska vara folkbokförd i kommunen enligt folkbokföringslagen (1991:481) eller den som på något annat sätt omfattas av 29 kap. 2 § skollagen.

Uttrycket ”i samband med större helger” avses så väl allmänna helgdagar utöver söndagar som nyårsafton, midsommarafton och julafton. Det finns dock inget hinder att erbjuda förskola under dessa tider om huvudmannen så önskar.

Barn ska från och med ett års ålder erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

(8 kap. 5 § skollagen)

Barn, vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga enligt föräldraledighetslagen (1995:584) för vård av annat barn, ska från och med ett års ålder erbjudas förskola under minst tre timmar per dag eller 15 timmar i veckan.

(8 kap. 6 § skollagen)

Barn ska även i andra fall erbjudas förskola, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola.

(8 kap. 7 § skollagen)

Bestämmelsen i den femte paragrafen innebär bland annat att ett eget behov hos barnet ska vara hänförligt till familjens situation. Det kan exempelvis röra sig om barn med ett annat modersmål än svenska, om barn i glesbygd, om barn vars föräldrar deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller om barn vars föräldrar har en funktionsnedsättning som begränsas barnets fysiska eller psykiska utveckling.

Begreppet ”andra skäl” i den sjunde paragrafen avser exempelvis sådana sociala skäl som inte är hänförliga till familjens situation.

Huvudmannen ansvarar för att kontrollera barnets rätt till förskola.

8.2 Allmän förskola

Barn ska från och med höstterminen det år barnet fyller tre år erbjudas förskola under minst 525 timmar om året, om inte annat följer av 8 kap. 5-7 §§ skollagen.

(8 kap. 4 § skollagen)

Allmän förskola bedrivs under minst femton timmar i veckan.

Allmän förskola kan bedrivas inom ramen för den ordinarie förskolan men kan också organiseras som separat verksamhet i egna lokaler.

Huvudman för en fristående förskola är skyldig att inom ramen för sin verksamhet tillhandahålla allmän förskola för de barn som är inskrivna i förskolan.

För allmän förskola utgår ingen föräldrabavgift.

8.3 Övergång till skola

Hemkommunen ansvarar för att utbildning i förskoleklass kommer till stånd för alla barn i kommunen som enligt skollagen har rätt att gå i förskoleklass och som inte fullgör sin skolgång på annat sätt.

(9 kap. 12 § skollagen)

Om ett barns vårdnadshavare väljer att låta barnet få utbildning som anordnas av annan huvudman än hemkommunen är hemkommunen inte skyldig att anordna utbildning för barnet. Om barnet av någon anledning inte avser att fortsätta sin utbildning hos en annan huvudman är hemkommunen återigen skyldig att anordna utbildning för barnet. Bestämmelsen innebär också att hemkommunen inte kan hänvisa någon till förskoleklass med annan huvudman eller utanför kommunen. Begreppet ”särskilda skäl” avser här främst situationer där de geografiska förhållandena medför att utbildning i en annan kommun än hemkommunen för vissa elever leder till betydligt kortare resväg (prop. 1990/91:115). Vid en sådan situation ska de båda kommunerna ingå ett avtal gällande skolgången för eleven.

Skolplikten inträder höstterminen det kalenderår då barnet fyller sex år.

Om det finns särskilda skäl får barnet börja fullgöra sin skolplikt först höstterminen det kalenderår då barnet fyller sju år.

Frågan om uppskjuten skolplikt prövas av hemkommunen efter begäran av barnets vårdnadshavare.

(7 kap. 10 § skollagen)

8.4 Öppettider

Se kapitel 8.1 när det gäller rätt till förskola.

Förskola ska kunna tillhandahållas alla helgfria vardagar förutom julafton, nyårsafton och midsommarafton inom *ramtiden* kl. 06.30-18.30. Ramtiden är den öppettid en förskola ska kunna erbjuda.

Huvudmannen ska i sitt informationsmaterial/webbplats ange kommunens regler för ramtiden och att föräldrar har rätt till omsorg inom denna tid om behov finns.

Huvudmannen och föräldrarna kan komma överens om kortare öppettider under förutsättning att alla föräldrars behov har beaktats. Huvudmannen måste dock ändra verksamhetens öppettider om en enskild förälder får behov av längre öppettider inom ramtiden. Föräldrars förändrade behov av öppettider ska mötas omgående.

Föräldrar ska erbjudas alternativ förskola om en verksamhet ska ha stängts.

Huvudmannen ska kunna visa hur verksamheten löser tillfälliga och planerade sjukdagar, utbildningsdagar och semesterdagar.

9 Godkännande att bedriva fristående förskola

9.1 Ansökan

Ansökan om godkännande att bedriva fristående förskola ska göras på särskilda blanketter som kan hämtas på www.skovde.se. Med ansökningsblanketterna följer anvisningar för vad som krävs för att en ansökan ska anses komplett.

Ansökan ska visa att huvudmannen har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Ansökan ska lämnas till Sektor barn och utbildning i god tid innan verksamheten beräknas starta. Handläggningen påbörjas när ansökan är komplett och beräknas ta ca tre månader.

Det är barn- och utbildningsnämnden som beslutar om ett godkännande, efter ansökan, ska lämnas den enskilde huvudmannen för den fristående förskolan. Ett godkännande ska avse viss utbildning vid en viss förskoleenhet och, i förekommande fall, att utbildningen har en konfessionell inriktning.

I ansökan ska anges om den sökta verksamheten ska ha en konfessionell inriktning. Den sökande behöver dock inte ange vilken konfessionell inriktning (2 kap. 5 c § skollagen).

9.2 Krav för godkännande

Enskilda får efter ansökan godkännas som huvudmän för förskola (...).

Godkännande ska lämnas om den enskilde

- 1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten.*
- 2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och*
- 3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.*

Vidare krävs att den enskilde i övrigt bedöms lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att samtliga som anges i 5 a § andra stycket bedöms lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

För att godkännande ska lämnas krävs därutöver att utbildningen inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas.

Ett godkännande ska avse viss utbildning vid en viss (...) förskoleenhet och, i förekommande fall, att utbildningen har en konfessionell inriktning.

(2 kap. 5 § skollagen).

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § andra stycket 1 sammantaget avse

- 1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten,*
- 2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter,*
- 3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och*
- 4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.*

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § tredje stycket avse de personer som anges i första stycket och den juridiska personen.

(2 kap. 5 a § skollagen)

En sökande ska inte anses som lämplig enligt 5 § tredje stycket om det finns en risk för att barn eller elever i den verksamhet som ansökan avser kommer att utsättas för

- 1. våld, tvång eller hot,*
- 2. diskriminering eller kränkande behandling, eller*
- 3. påverkan som syftar till motarbetande av grundläggande fri-och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket.*

(2 kap. 5 b skollagen)

Bestämmelsen innebär bland annat att enskilda, det vill säga bolag, föreningar, stiftelser, registrerade trossamfund eller enskilda individer, får godkännas som huvudmän för de i bestämmelsen angivna skolformerna. Även en juridisk person som helt eller delvis ägs av staten, en kommun eller ett landsting anses som enskild juridisk person (RÅ 2008 ref. 29) om inte annat framgår av skollagen 1 kap. 6 §. Begreppet ”föreskrifter” avser här samtliga bestämmelser i lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter som gäller för den aktuella skolformen. I detta krav får i enlighet med praxis på området anses ligga att exempelvis budget och elevprognoser ger vid handen att verksamheten i praktiken har förutsättningar att följa föreskrifterna.

Med begreppet ”påtagligt negativa följder” avses bland annat att kommunen skulle tvingas lägga ned en befintlig skola och detta skulle medföra att avståndet till närmaste skola avsevärt skulle öka för elever i kommunen (prop. 1995:96:200 s. 45).

Ett godkännande är begränsat till att avse viss utbildning vid en viss förskolenhet och, i förekommande fall, att utbildningen har en konfessionell inriktning. En enskild huvudman kan således inte utöka verksamheten med utbildning vid ytterligare förskolenhet utan ett nytt godkännande.

Barn och utbildningsnämnden ska bedöma om en enskild huvudman har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. För att erbjuda barn och föräldrar en förskola med god kvalitet krävs att huvudmannen har förutsättningar att bedriva verksamheten under stabila och trygga former på lång sikt.

Sedan 1 januari 2019 ställs särskilda krav på ägar- och ledningskretsen samt på ekonomiska förutsättningar.

Bestämmelserna förtydligar kravet på att huvudmannen har ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten, både vid tillståndsprovning samt att de fortlöpande är uppfyllda. Om huvudmannen ingår i en koncern beaktas även koncernens ekonomi.

Bestämmelserna omfattar även krav på erfarenhet av eller på annat sätt förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för förskoleverksamheten samt lämplighet att bedriva denna. Kraven omfattar ägare med ett väsentligt inflytande, ledning och även andra som har ett bestämmande inflytande i huvudmannens verksamhet:

- Verkställande direktör och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten (faktisk företrädare)
- Styrelseledamöter och styrelsesuppleanter
- Bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag
- Personer som genom ett direkt eller indirekt ägande (ägande i flera led) har ett väsentligt inflytande över verksamheten

Med väsentligt inflytande över verksamheten avses som huvudregel ett ägande om minst tio procent av det röstberättigade aktiekapitalet.

Krav på erfarenhet eller insikt innebär att det inom den krets av personer som omfattas av ägar- och ledningsprövning ska finnas kompetens gällande de föreskrifter som krävs för att bedriva förskoleverksamhet, till exempel skollagstiftning, arbetsrätt, arbetsmiljö samt ekonomi. Det räcker med en samlad kompetens inom ägar- och ledningskretsen, varje enskild person behöver alltså inte ha den erfarenhet eller insikt som krävs. Det är emellertid inte tillräckligt att det finns tillgång till kompetent administrativ och ekonomisk förvaltning i form av personal. Det är huvudmannen (och dess ägare och ledning) som ska ha den samlade kompetensen.

Personer som ingår i ägar- och ledningskretsen ska även i övrigt bedömas lämpliga. Vid lämplighetsprövningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. Var och en i ägar- och ledningskretsen måste bedömas lämplig. Det räcker alltså med att en person bedöms olämplig för att kraven inte ska anses vara uppfyllda. De omständigheter som enligt förarbetena bör läggas till grund vid prövningen är framför allt tidigare brottslighet och ekonomisk misskötsamhet.

Sektor barn och utbildning kan vid bedömning av ekonomiska förutsättningar samt vid ägar- och ledningsprövning bland annat komma att hämta in uppgifter från Polismyndigheten, Bolagsverket, Kronofogdemyndigheten, Skatteverket och företag som erbjuder kreditupplysningar.

Huvudmannens företag ska skötas ansvarsfullt och huvudmannen ska i sin verksamhet och i sitt företag följa all tillämplig lagstiftning. Ett företag bedrivs inte med stabilitet om exempelvis skatteskulder uppstår eller då Affärs- och kreditupplysningsföretaget UC AB bedömer företaget i riskklass 1 eller 2.

En ansökan kan avslås om

- en huvudman saknar förutsättningar att följa gällande föreskrifter,
- förutsättningarna i 2 kap. 5 § och 2 kap. 5 a § skollagen är inte uppfyllda (prövning av erfarenhet och insikt samt en lämplighetsprövning av ägar- och ledningskretsen),
- den enskilde inte bedöms ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten,
- en ansökan innehåller brister som inte rättas till efter påpekande,
- personer bakom rättssubjektet visat misskötsamhet i att följa gällande lagstiftning, eller om

- personer som står bakom rättssubjektet bedriver annan enskild verksamhet enligt skollagen och denna är föremål för tillsynsåtgärder i form av föreläggande och återkallande av godkännande.

Efter prövning för godkännande av fristående förskola fattar barn- och utbildningsnämnden ett beslut i ärendet. Beslutet kan avse antingen ett godkännande eller ett avslag och ska motiveras därefter. Beslutet kan även innehålla krav om att vissa förutsättningar ska uppfyllas för ett slutligt godkännande.

9.3 Förändringar i verksamheten

Om en förskola helt eller till väsentlig del ändras i förhållande till de uppgifter som lämnats i huvudmannens ansökan om godkännande ska ansökan om nytt godkännande göras innan förändringar genomförs. Ett godkännande kan inte överlåtas. Ny ansökan ska göras för exempelvis flytt av verksamhet inom en huskropp, flytt till annan adress eller en väsentlig förändring av platsantal.

Enligt 2 kap. 6 b § skollagen ska enskilda huvudmän anmäla förändringar i den krets av personer som avses i 2 kap. 5 a § skollagen till den som godkänt den enskilde som huvudman senast en månad efter förändringen. Anmälan ska skriftligen skickas till sektor barn och utbildning på Skövde kommun.

Andra ändringar av betydelse ska omgående och skriftligen anmälas till sektor barn och utbildning. Detta gäller exempelvis byte av kontaktpersoner, ny företrädare, byte av rektor eller om verksamheten upphör.

Förändringar ska styrkas med exempelvis nya registreringsbevis, examenshandlingar, delegation och liknande beroende på vilka förändringar som genomförts.

Om en huvudman önskar att en annan huvudman ska överta förskolan ska den huvudman som innehar godkännandet att bedriva förskolan lämna en avsiktsförklaring till sektor barn och utbildning om sin önskan att överlåta förskolan under förutsättning att barn- och utbildningsnämnden beviljar ett godkännande till den nya huvudmannen. I skrivelsen till sektor barn och utbildning ska huvudmannen ange att huvudmannens godkännande att bedriva förskolan ska avslutas dagen innan den nya huvudmannen ges godkännande att bedriva förskolan.

Den nya huvudmannen, som önskar ta över befintlig förskola från en annan huvudman, ska samtidigt ansöka om godkännande att bedriva förskolan i enlighet med skollagen och dessa riktlinjer.

Sektor barn och utbildning rekommenderar huvudmän som önskar överlåta/överta en förskola att ta kontakt med sektorn för information om vad som gäller vid en viss förändring/situation.

9.4 Avgift för ansökningar om godkännande

Kommunen får enligt 2 kap. 5 c § skollagen ta ut en avgift för ansökningar om godkännande enligt 2 kap. 5 § skollagen. Kommunfullmäktige beslutar om avgiften.

10 Erbjudande av plats

10.1 Krav på öppenhet

Varje fristående förskola ska vara öppen för alla barn som ska erbjudas förskola, om inte den kommun där förskoleenheten är belägen medger undantag med hänsyn till verksamhetens särskilda karaktär.

Huvudmannen behöver inte ta emot eller ge fortsatt utbildning åt ett barn, om hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för barnet enligt 8 kap. 23 § andra stycket.

(8 kap. 18 § skollagen)

Öppenhetskravet innebär bland annat att en förskolas köregler inte får diskriminera enskilda barn eller grupper av barn. Undantaget i denna bestämmelse avser exempelvis en fristående förskolas rätt att begränsa sin verksamhet till barn vilkas föräldrar är medlemmar i ett föräldrakooperativ eller förskolor som riktar sig till barn som är i behov av särskilt stöd.

Av andra stycket framgår att öppenhetskravet inte gäller barn med omfattande stödbehov, om hemkommunen har beslutat att inte lämna bidrag för det särskilda stödet på grund av att betydande ekonomiska eller organisatoriska svårigheter skulle uppstå för kommunen.

Förskolan får inte kräva någon form av köavgift av föräldrarna.

10.2 Kommunens gemensamma kösystem

Om den enskilde huvudmannen önskar att ingå i kommunens gemensamma kösystem fylls detta i på anmälningsblanketten. Om redan befintlig fristående förskola önskar delta i det gemensamma kösystemet anmäls detta till sektor barn och utbildningsförskolesekreterare. Den fristående förskolan deltar i kommunens gemensamma kösystem avgiftsfritt. Följande rutin tillämpas:

1. När en förälder ansöker om förskoleplats görs detta genom kommunens system, via hemsida eller via blankett.
2. Ansökan registreras av sektor barn och utbildnings förskolesekreterare. Föräldern får en bekräftelse och om föräldern ansökt om en fristående förskola som får även den förskolan ett meddelande om att en förälder önskar plats på förskolan.
3. När det är dags för placering sänds en kölista till rektorn på den fristående förskolan som bekräftar om de kan ta emot barnet.
4. Sektor barn och utbildnings förskolesekreterare sänder ett erbjudande om förskoleplats till vårdnadshavare och rektor.
5. När erbjudandet går ut om den fristående förskolan har speciella villkor tar rektor kontakt med den som erbjudits plats för att informerar om dessa.
6. När svar kommer in till sektor barn och utbildnings förskolesekreterare registreras detta och därefter tar den fristående förskolan över administrationen.
7. När de fristående förskolorna får en uppsägning sänds den direkt till sektor barn och utbildnings förskolesekreterare för registrering.

För att hålla kölistan aktuell hålls kontinuerliga möten mellan förskolesekreteraren och

de fristående förskolorna som deltar i kösystemet.

10.3 Rutiner för inskrivning och uppsägning av plats i fristående förskolor som inte ingår i det gemensamma kösystemet

Huvudmannen ansvarar för att kontrollera föräldrars rätt till förskola och att inskrivnings- och utskrivningsdatum är korrekta.

Inskrivning av barn

Överenskommelse om att ett barn ska börja i en fristående förskola ska alltid göras skriftligen mellan huvudmannen och barnets vårdnadshavare. På denna överenskommelse ska datum anges för när barnet faktiskt påbörjar sin vistelse i verksamheten.

Huvudmannen ansvarar för att det finns en lokalt utformad inskolningsplan.

Uppsägning av plats

Barnets vårdnadshavare ska säga upp platsen skriftligen och på uppsägningsblanketten anges barnets sista närvarodag. Vid byte av plats från kommunal till enskild verksamhet, från enskild till kommunal verksamhet, från enskild till enskild verksamhet tillämpas en månads uppsägningstid för vårdnadshavarna om placeringen sker utan avbrott.

Huvudmannen ska säga upp en plats som stått outnyttjad i en månad. Kommunen kan finansiera en plats i förskola som sammanhängande stått outnyttjad i högst åtta veckor.

Huvudmannen kan säga upp ett barns plats med hänvisning till en eller flera obetalda månadsräkningar gällande avgiften. Uppsägningstiden är två månader och ska göras skriftligt till både sektor barn och utbildning och vårdnadshavaren. Undantag från uppsägningen ska göras för de barn som fått plats med hänvisning till 8 kap. 5 och 7 §§ skollagen.

11 Bidrag

11.1 Allmänt

En huvudman som godkänts enligt 2 kap. 5 § skollagen har rätt till bidrag från ett barns folkbokföringskommun.
(8 kap. 21 – 24 §§ skollagen).

En huvudman har under samma förutsättningar rätt till bidrag från den kommun där barnet stadigvarande vistas i enlighet med 29 kap. 2 § skollagen.

Bidrag från Skövde kommun utgår för barn som är inskrivna i enlighet med dessa riktlinjer och som är folkbokförda i Skövde kommun eller stadigvarande vistas i kommunen och som uppfyller kraven i 29 kap. 2 § skollagen.

För ett barn för vilket det utgått bidrag med hänvisning till 29 kap. 2 § skollagen och som flyttar till annan kommun utgår bidrag till och med den månad barnet flyttar från Skövde kommun.

11.2 Bidragets storlek

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje barn vid förskoleenheten.

(8 kap. 21 § skollagen)

Grundbelopp (förskolepeng)

Grundbeloppet avser ersättning för

- 1. omsorg och pedagogisk verksamhet,*
- 2. pedagogiskt material och utrustning,*
- 3. måltider,*
- 4. administration,*
- 5. mervärdesskatt, och*
- 6. lokalkostnader.*

Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpas vid fördelning av resurser till sin egen förskola.

(8 kap. 22 § skollagen)

Bidragets storlek, det vill säga ersättningsnivån per barn, beslutas av barn och utbildningsnämnden varje år.

Bidraget minskas om verksamheten under ett år har stängt sammanlagt mer än sex veckor (30 vardagar). Om verksamheten under ett år har stängt mer än 30 vardagar ska huvudmannen rapportera det till sektor barn och utbildning.

Tilläggsbelopp

Tilläggsbelopp ska lämnas för barn som har ett omfattande behov av särskilt stöd.

Tilläggsbeloppet ska vara individuellt bestämt utifrån barnets behov.

Hemkommunen är inte skyldig att betala tilläggsbelopp för ett barn om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

(8 kap. 23 § skollagen)

Om ansökan om tilläggsbelopp, se avsnitt 3.2.

11.3 Underlag för utbetalning av bidrag (grundbelopp)

Underlag för utbetalning av bidrag ska lämnas i enlighet med kommunens särskilda anvisningar. Information om kommunens anvisningar för utbetalning av bidrag kan hämtas på sektor barn och utbildnings hemsida, www.skovde.se eller lämnas av sektor barn och utbildnings handläggare.

Huvudmannen ansvarar för att underlagen är korrekta och följer sektor barn och utbildnings anvisningar och dessa riktlinjer. Huvudman som inte redovisar korrekta underlag för utbetalning av bidrag kan komma att polisanmälas.

Underlag för utbetalning av bidrag ska lämnas in inom de tidsramar som sektor barn och utbildning fastställer. Huvudmannen är ansvarig för att underlag för bidrag är rättvisande. Förändringar som påverkar bidragets storlek måste omgående anmälas till sektorn.

Förutsättning för att bidrag ska utgå är att huvudmannen innehar F-skattebevis och har arbetsgivarregistrering.

Bidrag utgår endast för pågående verksamhet.

11.4 Rutiner för utbetalning

Skövde kommun gör en utbetalning till fristående förskolor månadsvis för det antal inskrivna barn på förskolan den 15 innevarande månad.

För juli och augusti månad utbetalas ett preliminärt bidrag som justeras i efterhand enligt det antal inskrivna barn som redovisas för september månad.

I samband med en konkurs kan bidrag utbetalas till konkursförvaltare för de dagar då konkursförvaltaren bedrivit verksamheten. En förutsättning för utbetalning av bidrag är att konkursförvaltaren anmält sitt övertagande av huvudmannen till sektor barn och utbildning.

12 Entreprenad

Med entreprenad avses i skollagen att en huvudmannen sluter avtal med någon annan om att denne ska utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet som huvudmannen ansvarar för enligt skollagen. Huvudmannen behåller huvudmannaskapet för uppgifter som utförs på entreprenad.
(23 kap. 2 § skollagen)

Uppgifter som är hänförliga till undervisning får inom förskolan (...) överlämnas till en annan huvudman inom skolväsendet på entreprenad, om det behövs för att tillhandahålla verksamhet vid sådana tillfällen då endast få barn eller elever behöver förskola.
(23 kap. 11 §§ skollagen).

Huvudregeln är att det bara är uppgifter som inte är hänförliga till undervisning som får överlämnas på entreprenad inom förskola. Sådana uppgifter får överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person.

Uppgifter som är hänförliga till undervisning får dock överlämnas till en annan huvudman inom skolväsendet, om det behövs för att tillhandahålla verksamhet vid sådana tillfällen då endast få barn eller elever behöver förskola eller fritidshem.

Bestämmelsen gör det bl.a. möjligt för flera närliggande förskolor, med olika huvudmän, att samarbeta under semestertider eller på obekvämt arbetstid och samla de barn som då behöver förskola på en enhet.

13 Tillsyn

13.1 Allmänt

En kommun har tillsyn över förskola (...) vars huvudman kommunen har godkänt

enligt 2 kap. 7 § andra stycket. (...).

Kommunens tillsyn enligt första stycket omfattar inte tillsyn över att bestämmelserna i 6 kap. skollagen följs.

(26 kap. 4 § skollagen)

Kommunen har således inte ansvar för tillsyn gällande åtgärder mot kränkande behandling i enlighet med skollagen 6 kap. Däremot har Statens skolinspektion enligt 26 kap. 3 § skollagen ansvar för denna tillsyn.

Med tillsyn avses (...) en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäcks vid granskningen.

(26 kap. 2 § skollagen)

Tillsynen syftar till att kontrollera om verksamheten som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. Vid tillsynen får det allmänna insyn i verksamheten. Tillsyn utförs av tjänstemän vid sektor barn och utbildning och rapporteras till barn- och utbildningsnämnden. Nämnden har delegerat viss beslutanderätt i samband med tillsyn till sektorschef.

Tjänstemän inom sektor barn och utbildning genomför som huvudregel planerad tillsyn av fristående förskolor och fritidshem vart tredje år. Tillsyn kan även genomföras oftare om sektorschef finner anledning till det. Sektorschef avgör även omfattningen av tillsynen, vilka områden som ska djupgranskas eller om förenklad tillsyn ska genomföras osv.

Tillsyn kan genomföras både föranmält och oanmält. I det fall föranmäld tillsyn ska genomföras får huvudmannen samt chef för den fristående verksamheten i god tid meddelande om när och hur man planerar att genomföra tillsynen samt vilka områden som kommer att granskas.

Kommunen har även möjlighet att göra oanmälda tillsynsbesök på de fristående förskolorna. Oanmälda tillsynsbesök kan genomföras då det exempelvis inkommit anmälningar om missförhållanden till kommunen eller i de fall verksamheten har genomgått en större förändring av något slag. Anmälningar kan även göras anonymt.

Vad gäller nystartad verksamhet ska sektor barn och utbildning göra ett tillsynsbesök inom ett år från det att verksamheten startar för att säkerställa att verksamheten överensstämmer med beviljad ansökan.

En tillsynsmyndighet har för sin tillsyn rätt att på plats granska sådan verksamhet som står under dess tillsyn. Tillsynsmyndigheten har i den omfattning det behövs för tillsynen rätt att få tillträde till de byggnader, lokaler och andra utrymmen som används i verksamheten.

(26 kap. 6 § skollagen)

Bestämmelsen ger tillsynsmyndigheten en generell rätt att på plats granska den verksamhet som är föremål för tillsyn. I rätten att ”på plats granska” verksamheten ligger att tillsynsmyndighetens företrädare har rätt att närvara vid de olika utbildningsmoment och den verksamhet som omfattas av tillsynsansvaret. För att tillsynen ska bli effektiv ger bestämmelsen tillsynsmyndigheten rätt att beträda olika utrymmen som används i verksamheten. En förutsättning för tillträdesrätten är att det behövs för tillsynen. Tillsynsmyndigheten får inte bryta sig in i låsta utrymmen.

Regleringen förutsätter att den verksamhetsansvarige inte motsätter sig ett tillträde. Om tillsynsmyndigheten inte får den hjälp den behöver när det gäller tillträde till lokaler eller andra utrymmen av betydelse för tillsynsarbetet, kan konsekvensen bli att det inte går att utreda om huvudmannen följt gällande regler, vilket i sin tur kan få betydelse för tillsynsmyndighetens ställningstagande till om ett godkännande eller rätten till bidrag ska återkallas eller inte beträffande verksamheter som bedrivs av enskild huvudman.

Den vars verksamhet står under tillsyn enligt denna lag är skyldig att på tillsynsmyndighetens begäran lämna upplysningar samt tillhandahålla handlingar och annat material som behövs för tillsynen. (...)
(26 kap. 7 § skollagen)

Uppgiftsskyldigheten omfattar huvudmannen samt personer som är anställda hos denne. Vilka uppgifter och handlingar som ska lämnas ut eller tillhandahållas kan givetvis variera beroende på vilket fokus tillsynen har i det enskilda fallet. Det kan exempelvis röra sig om läromedel eller uppgifter om förskolans ekonomi med mera.

Tillsynsmyndigheten ska inom ramen för sin tillsyn lämna råd och vägledning.
(26 kap. 9 § skollagen)

Tillsynen syftar även till att förebygga fel och brister. Tillsynsmyndigheten ska därför lämna råd och vägledning till de huvudmän som står under dess tillsyn.

Tillsynen omfattar även de uppgifter som lagts på entreprenad. Kontroll görs av avtal gällande de uppgifter som lagts på entreprenad, entreprenörens utförande av uppgifterna och hur en entreprenör uppfyller nämndens riktlinjer under kapitel 9.2, krav för godkännande.

I nämndens tillsyn ingår att ta emot och utreda synpunkter/anmälningar från föräldrar eller medborgare.

Skövde kommun ska årligen tillsändas den senaste årsredovisningen/bokslutet som den juridiska personen är skyldig att upprätta.

13.2 Arbetsgång vid regelbunden tillsyn

1. Vid anmäld tillsyn översänder sektor barn och utbildning några veckor före tillsynen ett informationsbrev med frågor till rektor och huvudmannen. Vidare begär sektorn in underlag från rektor och huvudmannen som ska överlämnas till sektor barn och utbildning innan tillsynen äger rum.
2. Tillsyn genomförs enligt plan.
3. Observationer vid tillsyn dokumenteras och kommuniceras med rektor på den granskade enheten.
4. Eventuellt beslut om åtgärd fattas av sektorschef alternativt barn och utbildningsnämnden beroende på åtgärd. I beslutet beskrivs om och i så fall när uppföljning planeras. Beslutet delges huvudmannen för verksamheten.
5. Eventuell uppföljning genomförs enligt beslut.
6. Sammanfattande årsrapport avseende tillsynen av samtliga granskade enheter sammanställs och lämnas till barn- och utbildningsnämnden.

13.3 Arbetsgång vid tillsyn efter anmälan/klagomål

1. Sektor barn- och utbildning mottar en anmälan mot en fristående enhet. Huvudmannen för verksamheten underrättas skriftligen om att en anmälan inkommit och att kommunen, såsom tillsynsmyndighet, kommer att vidta en utredning.
2. Tillsynsansvarig begär skriftligt yttrande från huvudmannen för den enhet anmälan gäller alt. genomför en särskild/riktad tillsyn.
3. Eventuellt yttrande från huvudmannen kan i vissa fall sändas till anmälaren för möjlighet att kommentera huvudmannens yttrande.
4. I de fall särskild tillsyn genomförs dokumenteras observationer i anteckningar efter avslutad tillsyn. Anteckningarna kommuniceras med rektor på den tillsynade enheten.
5. Eventuellt beslut om åtgärd fattas av sektorschef alternativt barn och utbildningsnämnden beroende på åtgärd. I beslutet beskrivs om och i så fall när uppföljning planeras. Beslutet delges huvudmannen och anmälaren.
6. Eventuell uppföljning genomförs enligt beslut.

13.4 Möjliga ingripanden vid tillsyn

Om det vid tillsyn framkommer brister i verksamheten utifrån skollagen, läroplanen och dessa riktlinjer kan barn och utbildningsnämnden, eller den nämnden delegerar beslutsrätten till, besluta om ingripande i form av anmärkning, föreläggande, återkallelse eller tillfälligt verksamhetsförbud. Nämnden kan under vissa förutsättningar även avstå från ingripande.

Avstående från ingripande

En tillsynsmyndighet får avstå från att ingripa om

1. överträdelsen är ringa,
2. den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse, eller
3. det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande.

(26 kap. 12 § skollagen).

Begreppet ”ringa” avser här exempelvis engångsföreteelser av okunskap eller ren tillfällighet. Vid en bedömning om en överträdelse varit ringa måste tillsynsmyndigheten beakta arten och omfattningen av bristerna i verksamheten. Den andra punkten bör användas om negativa effekter av en överträdelse kan förebyggas eller de olägenheter som uppstått snabbt kan åtgärdas. Om överträdelsen är allvarlig bör rättelse vara en godtagbar underlåtelsegrund endast i undantagsfall. Den tredje punkten kan bli aktuell om den verksamhetsansvarige själv påtalat en brist i verksamheten eller sökt hjälp för att komma till rätta med brister eller andra överträdelser mot regelverket.

Anmärkning

En tillsynsmyndighet får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman (...) en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten.

(26 kap. 11 § skollagen)

Med överträdelse avses varje avvikelser från de krav på verksamheten som följer av lagar och andra föreskrifter. Även underlåtenhet från huvudmannens sida är således en överträdelse i paragrafens mening. I vilka situationer som det kan bli aktuellt med en

anmärkning får utvecklas enligt praxis. Huvudmannen är naturligtvis skyldig att utan dröjsmål åtgärda de förhållanden som föranlett anmärkningen. Om så inte sker kan tillsynsmyndigheten utfärda ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § skollagen. Avsikten är att tillsynsmyndigheten vid mindre allvarliga överträdelser i första hand ska använda sig av möjligheten att tilldela huvudmannen en anmärkning.

Föreläggande

Tillsynsmyndigheten får förelägga den som är uppgiftsskyldig enligt 26 kap. 7 § första stycket eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 7 § andra stycket att fullgöra sin skyldighet.
(26 kap. 8 § skollagen)

En tillsynsmyndighet får förelägga en huvudman som (...) står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de (...) villkor som gäller för godkännandet eller beslutet om rätt till bidrag. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna. Om bristerna bedöms vara ett allvarligt missförhållande ska det anges. Om en analys enligt 26 kap. 2 § andra stycket ger stöd för det, kan åtgärderna omfatta förändringar i lärarresurserna.
(26 kap. 10 §)

För enskilda huvudmän jämställs således villkoren för godkännande och beslutet om rätt till bidrag med de rättsregler som gäller för verksamheten.

Tillsynsmyndigheten ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna. Det bör betonas att detta endast är en rekommendation till hjälp för huvudmannen. Inget hindrar att denne väljer ett annat sätt att avhjälpa bristen, om detta är möjligt.

Ett föreläggande enligt detta kapitel får förenas med vite.

Om det finns anledning att anta att en person som är föremål för föreläggandet har begått en gärning som kan föranleda straff eller straffliknande sanktion, får han eller hon inte föreläggas vid vite att medverka i en utredning som har samband med den gärningen.
(26 kap. 27 § skollagen)

Vite är ett hot om att betalningsansvar kan uppstå om den person som ett föreläggande riktas mot inte följer föreläggandet. Vitet är således ett påtryckningsmedel för att förmå föreläggandets adressat att följa föreläggandet. Vitesföreläggandet kan riktas mot såväl fysiska som juridiska personer.

Återkallelse av godkännande

En tillsynsmyndighet får återkalla ett godkännande eller ett beslut om rätt till bidrag som nämnden har meddelat enligt denna lag om
1. ett föreläggande enligt 10 § inte har följts, och
2. missförhållandet är allvarligt.
(26 kap. 13 § skollagen)

Uppgifterna att besluta om godkännande eller rätt till bidrag och att utöva tillsyn följs åt. Det är således samma myndighet som beslutar om godkännande eller rätt till bidrag

som är tillsynsmyndighet och har befogenhet att återkalla beslutet. Vid bedömning avseende punkten två ska följande beaktas. Med hänsyn till att ett beslut om återkallelser är mycket ingripande för både huvudmannen och barnen kan ett sådant beslut bara komma i fråga vid missförhållanden som på ett allvarligt sätt rubbar förutsättningarna för verksamheten.

Ett godkännande av en enskild som huvudman inom skolväsendet får återkallas om den enskilde inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt 2 kap. 5 § andra och tredje styckena och 6 § skollagen.
(26 kap. 14 § skollagen)

Rättssäkerhetsskäl talar för att återkallelse som huvudregel måste föregås av att huvudmannen ges möjlighet att åtgärda. Denna paragraf möjliggör dock återkallelse utan ett föregående av föreläggande. Ett bolag eller en förening, där en kommun genom ägande eller på annat sätt har ett rättsligt inflytande, får enligt 2 kap. 6 § godkännas som enskild huvudman inom skolväsendet endast om vissa villkor är uppfyllda. Om en sådan juridisk person som godkänts som huvudman inte längre uppfyller de särskilda villkoren för godkännande, exempelvis på grund av ändrade ägarförhållanden, bör godkännandet kunna återkallas. I en sådan situation är det i princip omöjligt att utfärda ett föreläggande mot huvudmannen som denne har faktisk och rättslig möjlighet att följa

Kommunen ska enligt 26 kap. 14 c § skollagen återkalla ett godkännande av en enskild som huvudman om verksamheten inte har startat senast två år efter den första tidpunkt som godkännandet avser, eller verksamheten i annat fall inte har bedrivits under en sammanhängande tid av två år. Om det finns särskilt skäl får dock kommunen avstå från att återkalla godkännandet. Ett godkännande ska också återkallas om den enskilde begär det.

Vidare regleras i 26 kap. 15 § skollagen kommunens möjlighet att återkalla ett godkännande trots att ett föreläggande har följts.

Tillsynsmyndigheten får besluta att ett beslut om återkallelse ska gälla trots att det inte har vunnit laga kraft.
(26 kap. 16 § skollagen)

Eftersom ett beslut om återkallelse får överklagas kan prövningen i högre instans innebära att frågan om återkallelse inte blir slutligt avgjord förrän efter lång tid. I samband med ett överklagande kan den enskilde huvudmannen begära inhibition, det vill säga ett avbrytande av verkställigheten, om tillsynsmyndigheten har beslutat att återkallelsen ska gälla omedelbart. Denna bestämmelse ska tillämpas med försiktighet och urskillning. För att ett beslut om återkallelse ska förordnas att gälla omedelbart bör situationen vara så ohållbar att det inte är meningsfullt att låta verksamheten fortsätta en kortare tid för avveckling.

Tillfälligt förbud att bedriva verksamheten

Om det är sannolikt att ett beslut om ingripande enligt 13 § och 15 § (...) kommer att fattas, och beslutet inte kan avvaktas med hänsyn till allvarlig risk för barnens (...) hälsa eller säkerhet eller av någon annan särskild anledning, får tillsynsmyndigheten förbjuda huvudmannen att tills vidare, helt eller delvis, driva verksamheten vidare.

Beslut enligt första stycket gäller omedelbart, om inte annat beslutas och får gälla i högst sex månader.
(26 kap. 18 § skollagen)

Bestämmelsen är avsedd att tillämpas endast i undantagsfall. Exempel på en allvarlig risk för barnens hälsa eller säkerhet är att inomhusklimatet är direkt hälsofarligt eller att lokalerna till följd av bristande underhåll är farliga att vistas i. Även den psykosociala miljön kan vara av sådan att den bedöms som hälsofarlig. I situationer där den fysiska eller psykiska arbetsmiljön utgör grund för att förbjuda verksamheten bör tillsynsmyndigheten samråda med Arbetsmiljöverket. Andra grunder för ett tillfälligt verksamhetsförbud kan vara att utbildningen uppenbart strider mot skolväsendets värdegrund. En verksamhet som är klart oförenlig med grundläggande demokratiska värderingar och respekten för de mänskliga rättigheterna kan därför stängas med omedelbar verkan i avvaktan på ett beslut om till exempel återkallelse. I extrema fall kan det också ha uppstått en miljö som i så hög grad präglas av kränkningar och bristande ledning att det framstår som nödvändigt att tills vidare förbjuda verksamheten. En annan särskild anledning till att tillfälligt förbjuda verksamheten kan vara att den enskilde huvudmannen vid upprepade tillfällen och under lång tid på ett medvetet sätt försvårat tillsynsmyndighetens arbete. Ett kortare verksamhetsförbud kan i en sådan situation tvinga den enskilde huvudmannen att medverka i handläggningen så att ett beslut i det bakomliggande tillsynsärendet kan fattas så fort som möjligt.

Om den enskilde huvudmannen under beslutets giltighetstid ombesörjer att felen åtgärdas ska naturligtvis beslutet upphävas.

14 Överklagande av beslut

Följande beslut kan överklagas genom förvaltningsbesvär, det vill säga hos allmän förvaltningsdomstol (28 kap. 5 § skollagen):

- Godkännande att bedriva fristående förskola.
- Rätt till bidrag.
- Återkallande av godkännande.
- Vitesföreläggande.
- Tillfälligt förbud att bedriva verksamheten.

Nämndens beslut följs av en anvisning om hur ett beslut kan överklagas.

Ett beslut ska överklagas skriftligt. Av skrivelsen ska framgå vilket beslut som överklagas och den ändring av beslutet som klagande begär.

Överklagandet ställs till förvaltningsrätten men ges in till barn- och utbildningsnämnden. Överklagandet måste komma in till nämnden inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Barn och utbildningsnämndens postadress:

SKÖVDE KOMMUN
Barn och utbildningsnämnden
541 83 Skövde

Besöksadress:

Stadshuset
Fredsgatan 4
Skövde

Barn- och utbildningsnämnden prövar om överklagandet har kommit in i rätt tid. Om överklagandet har kommit in för sent ska nämnden som huvudregel avvisa det. Om överklagandet inte avvisas ska nämnden överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till förvaltningsrätten.

14.1 Rättelse och ändring av beslut

Av 36-39 §§ förvaltningslagen framgår reglerna för rättelse och ändring av beslut som gäller när barn- och utbildningsnämnden fattat ett beslut.

Av 36 § förvaltningslagen följer att ett beslut som innehåller en uppenbar felaktighet till följd av myndighetens eller någon annans skrivfel, räknefel eller något annat liknande förbiseende får rättas av den myndighet som har meddelat beslutet.

En myndighet får enligt 37 § förvaltningslagen ändra ett beslut som den har meddelat som första instans om den anser att beslutet är felaktigt på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning.

Ett beslut som till sin karaktär är gynnande för någon enskild part får dock ändras till den enskildes nackdel bara om

1. det framgår av beslutet eller de föreskrifter som det har grundats på att beslutet under vissa förutsättningar får återkallas,
2. tvingande säkerhetsskäl kräver att beslutet ändras omedelbart, eller
3. felaktigheten beror på att parten har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter.

Enligt 38 § förvaltningslagen ska en myndighet ändra ett beslut som den har meddelat som första instans om

1. den anser att beslutet är uppenbart felaktigt i något väsentligt hänseende på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning, och
2. beslutet kan ändras snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part.

Ett beslut som har överklagats får enligt 39 § förvaltningslagen ändras av den myndighet som har meddelat det som första instans enbart i sådana fall som avses i 38 § och bara om överklagandet och övriga handlingar i ärendet ännu inte har överlämnats till den högre instans som ska pröva överklagandet.

14.2 Inhibition

I de fall då beslut ska gälla omedelbart kan en huvudman begära inhibition, det vill säga yrka att barn och utbildningsnämndens beslut tills vidare inte ska gälla. Yrkandet kan ställas direkt till förvaltningsrätten.